

PHÂN TÍCH HÌNH TƯỢNG NHÂN VẬT TỪ HẢI TRONG CHÍ KHÍ ANH HÙNG

1. Dàn ý cảm nhận về hình tượng nhân vật Từ Hải

a. Mở bài:

- Giới thiệu nhân vật Từ Hải.

b. Thân bài:

- "Nửa năm hương lửa đương nồng/Trượng phu thoát đã động lòng bốn phương": Không cam chịu cuộc sống ấm êm, giản dị mà quyết tâm để lại sau lưng tình riêng ra đi làm nghiệp lớn.

- Hành động ra đi mạnh mẽ, quyết liệt của Từ Hải lại được thể hiện rất rõ ở những câu thơ "Thanh gươm yên ngựa lên đường thẳng rong" và "Quyết lời dứt áo ra đi". Tác giả lựa chọn sử dụng một loạt những từ ngữ "thẳng rong" tức là đi liền một mạch, "quyết lời", "dứt áo" thể hiện hành động nhanh chóng, mạnh mẽ, dứt khoát, không chút lưu luyến, bịn rịn. Từ đó thấy được khí phách mạnh mẽ của bậc đại trượng phu.

- "Từ rằng: Tâm phúc tương tri/Sao chưa thoát khỏi nữ nhi thường tình": Lời trách, nhưng đồng thời cũng là lời động viên Thúy Kiều rằng hãy cố gắng vượt ra khỏi cái suy nghĩ của bậc nữ nhi thường tình để trở thành phu nhân của một bậc anh hùng cái thế, có công danh sự nghiệp hiển hách, thể hiện ý thức của Từ Hải về sự hơn đời, hơn người của bản thân mình.

- "Bằng nay bốn bể không nhà/Theo càng thêm bận biết là đi đâu": An ủi, lo lắng, giải thích cho Thúy Kiều để nàng an lòng ở lại. Đồng thời ở hai câu thơ này ta còn lờ mờ nhận ra đằng sau nó là sự cô đơn, lạc lõng của Từ Hải trong giây phút bắt đầu gây dựng công danh sự nghiệp.

- Các hình ảnh "bốn phương", "trời bể mênh mang", "bốn bể", "gió mây", "dặm khơi", hình ảnh cánh chim "bằng". Đây đều là những hình ảnh gợi ra bối cảnh không gian khoáng đạt rộng lớn, góp phần nâng tầm vóc của người anh hùng mang hùng tâm tráng chí Từ Hải lên sánh ngang với tầm vóc của vũ trụ. Bên cạnh đó còn thể hiện chí lớn của người anh hùng khao khát được vẫy vùng, tung hoành trong bốn bể.

c. Kết bài:

- Nêu tổng kết nội dung và nghệ thuật.

2. Bình giảng về hình tượng người anh hùng Từ Hải

Ngòi bút Nguyễn Du tài tình khi khắc họa những nhân vật trong Truyện Kiều luôn chân thật, sống động, gây ấn tượng sâu sắc cho người đọc. Nhân vật vừa có nét chung, vừa có nét riêng nổi bật, đặc biệt là về tâm lý, tính cách. Chỉ cần một lời thơ cô đọng, tác giả đã làm lộ ngay thần thái của nhân vật. Đoạn Chí khí anh hùng- Từ Hải ra đi lập sự nghiệp, giã từ Thúy Kiều - đã thể hiện sắc nét nghệ thuật miêu tả nhân vật đó của Nguyễn Du.

Từ Hải đa tình, nhưng trước hết Từ Hải là một tráng sĩ, một người có chí khí mạnh mẽ. Chí là mục đích cao để hướng tới, khí là nghị lực để đạt tới mục đích. Ở con người Từ Hải, nổi bật khao khát được vẫy vùng giữa trời cao đất rộng như đã trở thành một sức mạnh của thiên nhiên, không gì có thể kiềm chế nổi. Từ Hải đang sống trong cảnh nồng nàn hương lửa, chợt động lòng bốn phương. Thế là toàn bộ tâm trí hướng về trời bể mênh mang và lập tức ở vào tư thế một mình với thanh gươm yên ngựa sẵn sàng lên đường. Động lòng bốn phương là

"động bụng nghĩ đến bốn phương" (Tản Đà). Nói cụ thể hơn là thấy trong lòng cái chí tung hoành ở bốn phương đang thúc giục, kêu gọi. Chỉ hai câu đầu, ta thấy Từ Hải không phải là con người tầm thường, mà có tâm chí của bậc hào kiệt Không gian trong câu 3, 4 (trời bể mênh mang, lên đường thẳng rong) thể hiện chí khí anh hùng của Từ Hải: lên đường, một mình một ngựa, một thanh gươm!

Giữa lúc cuộc sống của Từ Hải và Thúy Kiều đang ở độ đầm thắm, mặn nồng nhất thì Từ Hải quyết định dứt áo lên đường thực hiện nguyện vọng lớn lao. Theo lẽ thường, những người đàn ông sẽ khó có đủ quyết tâm để rời bỏ hạnh phúc riêng tư. Còn Từ Hải lại là một người hoàn toàn khác, mặc dù đang trong giai đoạn hạnh phúc nhất, nhưng sâu thẳm trong trái tim Từ Hải khát khao, hoài bão, nguyện vọng đó vẫn luôn âm ỉ cháy bỏng, chỉ chờ thời cơ thích hợp để thực hiện. Thái độ lên đường của Từ Hải hết sức dứt khoát, hành động "thoát" cho thấy sự thay đổi nhanh chóng trong con người Từ Hải.

Chỉ cần nghĩ đến những khát khao, hoài bão lớn của đời người là chàng đã muốn lên đường ngay lập tức. Tư thế lên đường "trông vời" đó là cái nhìn thẳng về phía trước, thể hiện một thái độ tự tin, mạnh mẽ của con người có bản lĩnh kiên định, vững vàng. Các từ ngữ Nguyễn Du miêu tả quyết tâm của Từ Hải hết sức đắt giá: "trượng phu", "động lòng bốn phương", "trời bể mênh mông" cho thấy một không gian hoạt động rộng lớn, đó là không gian thiên nhiên, vũ trụ để Từ Hải thỏa sức vẫy vùng, thể hiện hùng tâm, tráng trí của mình.

Nếu là người không có chí khí, không có bản lĩnh thì trong lúc hạnh phúc vợ chồng đang nồng ấm, người ta dễ quên những việc khác. Nhưng Từ Hải thì khác, ngay khi đang hạnh phúc, chàng "thoát" nhớ đến mục đích, chí hướng của đời mình. Tất nhiên chí khí đó phù hợp bản chất của Từ, thêm nữa, Từ nghĩ thực hiện được chí lớn thì xứng đáng với niềm tin yêu và trân trọng mà Thúy Kiều dành cho mình. Cụm từ động lòng bốn phương theo Tản Đà là "động bụng nghĩ đến bốn phương" cho thấy Từ Hải "không phải là người một nhà, một họ, một xóm, một làng mà là người của trời đất, của bốn phương" (Hoài Thanh). Hai chữ dứt áo trong Quyết lời dứt áo ra đi thể hiện được phong cách mạnh mẽ, phi thường của đáng trượng phu trong lúc chia biệt.

Về hình ảnh, "Gió mây bằng đã đến kì dặm khơi" là một hình ảnh so sánh thật đẹp đẽ và đầy ý nghĩa. Tác giả muốn ví Từ Hải như chim bằng cưỡi gió bay cao, bay xa ngoài biển lớn. Không chỉ thế, trong câu thơ còn diễn tả được tâm trạng của con người khi được thỏa chí tung hoành "diễn tả một cách khoáng trá giầy lát con người phi thường rời khỏi nơi tiễn biệt". Nói thế không có nghĩa là Từ Hải không buồn khi xa Thúy Kiều mà chỉ khẳng định rõ hơn chí khí của nhân vật. Hình ảnh: "Thanh gươm yên ngựa lên đường thẳng rong" cho thấy chàng lên ngựa rồi mới nói lời tiễn biệt, điều đó diễn tả được cái cốt cách phi thường của chàng, của một đáng trượng phu trong xã hội phong kiến.

Khát vọng lớn lao của Từ Hải còn được thể hiện ở lời khẳng định chỉ trong vòng một năm ngắn ngủi sẽ hoàn thành sự nghiệp lớn để trở về. Đối với một người nam nhi làm sự nghiệp lớn, gây dựng cơ đồ chỉ trong một năm quả là quá ngắn ngủi. Qua lời khẳng định đó cho thấy sự bản lĩnh, tự tin của Từ Hải vào tài năng của mình. Thông qua lời đối thoại với Thúy Kiều đã khắc họa rõ nét, chân thực những khát vọng lớn lao, cao cả, mạnh mẽ và cả tình yêu tha thiết Từ Hải dành cho Thúy Kiều.

Hai câu thơ cuối thể hiện quyết tâm của Từ Hải: Quyết lời dứt áo ra đi/ Gió mây bằng đã đến kì dặm khơi. Các từ quyết, dứt, ra đi cho thấy hành động mạnh mẽ, dứt khoát, kiên quyết của Từ Hải. Hình ảnh cánh chim bằng cưỡi gió bay cao, bay xa ngoài biển lớn được Nguyễn Du sử dụng để nói lên lý tưởng, khát vọng, hoài bão cao đẹp của người anh hùng.

Bằng bút pháp ước lệ tượng trưng, Nguyễn Du đã khắc họa thành công người anh hùng Từ Hải mang trong mình khát khao lớn lao, được vùng vẫy trong bốn biển. Đồng thời hình ảnh Từ Hải cũng gửi gắm niềm tin về công lý, về sự nghiệp của Nguyễn Du.

3. Em hãy phân tích nhân vật Từ Hải của Nguyễn Du

Qua ngòi bút của Nguyễn Du, Từ Hải xuất hiện trong tác phẩm, trước hết là một anh hùng cái thế, đầu đội trời chân đạp đất. Khi cứu Kiều ra khỏi lầu xanh, là vì việc nghĩa, là vì trọng Kiều như một tri kỷ. Nhưng khi kết duyên cùng Kiều, Từ thực sự là một người đa tình. Song dẫu đa tình, Từ không quên mình là một tráng sĩ. Trong xã hội phong kiến, đã làm thân nam nhi phải có chí vẫy vùng giữa đất trời cao rộng. Từ Hải là một bậc anh hùng có chí lớn và có nghị lực để đạt được mục đích cao đẹp của bản thân. Chính vì thế, tuy khi đang sống với Kiều những ngày tháng thực sự êm đềm, hạnh phúc nhưng Từ không quên chí hướng của bản thân. Đương nồng nàn hạnh phúc, chợt "động lòng bốn phương", thế là toàn bộ tâm trí hướng về "trời bể mênh mang", với "thanh gươm yên ngựa" lên đường đi thẳng. Không gian trong hai câu thứ ba và thứ tư (trời bể mênh mang, con đường thẳng) đã thể hiện rõ chí khí anh hùng của Từ Hải.

Người anh hùng là nhân vật lí tưởng truyền thống của văn học trung đại. Nhưng đó không phải là hình tượng thường xuyên xuất hiện trong các sáng tác của Nguyễn Du. Trong Truyện Kiều, Nguyễn Du chỉ xây dựng duy nhất một hình tượng anh hùng, đó là Từ Hải. Từ Hải là nhân vật yêu thích của Nguyễn Du. Nguyễn Du xây dựng hình tượng người anh hùng theo quan niệm của mình và bằng quan niệm của mình. Từ Hải là sự hợp nhất của hai hình tượng: hình tượng có tính ước lệ và hình tượng con người vũ trụ. Đó là nét mới mẻ trong cách xây dựng hình tượng người anh hùng của Nguyễn Du so với các nghệ sĩ trước đó.

Trước Nguyễn Du, văn học Lý Trần đã xây dựng khá nhiều hình tượng người anh hùng. Đó là những ai? Là hai vị Thánh quân trong Bạch Đằng giang phú của Trương Hán Siêu, là nhân vật trữ tình trong Tụng giá hoàn kinh sư của Trần Quang Khải, là hình tượng nhân vật trữ tình trong Thuật hoài của Phạm Ngũ Lão... Thời Lê, trong Bình Ngô đại cáo, Nguyễn Trãi cũng đã xây dựng hình tượng người anh hùng Lê Lợi. Hầu hết các hình tượng anh hùng này đều có sự đan xen giữa hình tượng chân thực và hình tượng con người vũ trụ. Họ hiện lên vừa có nét chân thực.

Hai từ "trượng phu" cho thấy sự trân trọng hết mực của Nguyễn Du đối với Từ Hải, đồng thời cũng thể hiện mơ ước của tác giả về một nhân vật hội tụ đầy đủ những vẻ đẹp phi thường, có thể đứng lên thực hiện công lý trong xã hội, giành lại công bằng cho những con người khốn khổ, ví như Từ Hải giúp Kiều báo ân báo oán. Nếu như hai câu thơ đầu tiên thể hiện quyết lên ra đi thực hiện tráng chí bốn phương thì hành động ra đi mạnh mẽ, quyết liệt của Từ Hải lại được thể hiện rất rõ ở những câu thơ "Thanh gươm yên ngựa lên đường thẳng rong" và "Quyết lời dứt áo ra đi". Tác giả lựa chọn sử dụng một loạt những từ ngữ "thẳng rong" tức là đi liền một mạch, "quyết lời", "dứt áo" thể hiện hành động nhanh chóng, mạnh mẽ, dứt khoát, không chút lưu luyến, bịn rịn. Từ đó thấy được khí phách mạnh mẽ của bậc trượng phu.

Lời ước hẹn này vừa thể hiện sự động viên của Từ Hải dành cho Từ Hải về việc chắc chắn sẽ có một thành quả tốt đẹp ở phía trước, đồng thời cũng cho thấy sự tự tin của Từ Hải và ý thức về tài năng xuất chúng, hơn người của bản thân mình. Bên cạnh đó Từ Hải cũng có những lời an ủi, lo lắng, giải thích cho Thúy Kiều "Bằng nay bốn bề không nhà/Theo càng thêm bận biết là đi đâu" để Thúy Kiều an lòng ở lại. Đồng thời ở hai câu thơ này ta còn lờ mờ nhận ra đằng sau nó là sự cô đơn, lạc lõng của Từ Hải trong giây phút bắt đầu gây dựng công danh sự nghiệp, khi có biết bao nhiêu khó khăn, gian khổ trước mắt đang chờ, mà theo như Lỗ Tấn nói là "Người anh hùng múa kích trên sa mạc".

Cuối cùng chí khí anh hùng của Từ Hải còn được thể hiện ở không gian lớn rộng được thể hiện trong các hình ảnh "bốn phương", "trời bể mênh mang", "bốn bể", "gió mây", "dặm khơi", hình ảnh cánh chim "bằng". Đây đều là những hình ảnh gợi ra bối cảnh không gian khoáng đạt rộng lớn, góp phần nâng tầm vóc của người anh hùng mang hùng tâm tráng chí Từ Hải lên sánh ngang với tầm vóc của vũ trụ. Bên cạnh đó còn thể hiện chí lớn của người anh hùng khao khát được vẫy vùng, tung hoành trong bốn bể. Câu thơ "gió mây bằng đã đến kì dặm khơi" tập trung, tổng hợp khái quát lại hình ảnh của người anh hùng Từ Hải trong giây phút lên đường để thực hiện chí lớn.

Tác giả Nguyễn Du vô cùng trân trọng, cuộc tình của hai người Thúy Kiều và Kim Trọng, trai anh hùng gái thuyền quyên, tác giả Nguyễn Du cũng dùng những lời lẽ vô cùng tốt đẹp để viết về Từ Hải khắc họa thành công một nhân vật anh hùng, hào hiệp, trượng nghĩa luôn hướng mình tới khát vọng tự do.

Thông qua đoạn trích ta thấy được tinh thần nhân đạo của nhà thơ Nguyễn Du với nhân vật Thúy Kiều của mình. Ông luôn dành một sự ưu ái vô bờ bến cho Thúy Kiều trong mỗi câu chữ của mình ông đều viết lên bằng cả tấm lòng bao dung nhân hậu cho người con gái tài sắc nhưng chịu cảnh gian nan vất vả.

4. Bài văn cảm nhận về Từ Hải trong Chí khí anh hùng

Truyện Kiều của tác giả Nguyễn Du là một tuyệt tác thể hiện tên tuổi của Nguyễn Du. Trong đó, tác giả đã vô cùng thành công khi phác họa nhiều nhân vật có sức sống vô cùng mãnh liệt trong lòng người đọc như: Thúy Kiều, Hoạn Thư, Sở Khanh, Mã Giám Sinh, Từ Hải..

Đoạn trích Kiều gặp Từ Hải được viết sau khi Thúy Kiều trốn khỏi tay Hoạn Thư, nhưng không may lại rơi vào tay Bạc Bà, Bạc Hạnh lần này là lần thứ hai Thúy Kiều bị bán vào lầu xanh khiến cho cô vô cùng đau đớn buồn khổ. Nhưng số phận đã mỉm cười khi run rủi cho Thúy Kiều gặp gỡ nhân vật Từ Hải. Trước một người anh hùng như người Từ Hải Thúy Kiều đã thật sự rung động.

"Tám lòng nhi nữ cũng xiêu anh hùng". Khi gặp Thúy Kiều, Từ Hải thật sự rung động trước nhan sắc kiều sa của nàng, trước tài năng và tính tình, nhân cách của nàng nên Từ Hải không ngần ngại chuộc thân cho Thúy Kiều và cưới nàng làm vợ. Thúy Kiều lúc này từ một cô gái lầu xanh trở thành mệnh phụ phu nhân. Đoạn trích này ghi lại cuộc tri ngộ, gặp gỡ tình duyên giữa Thúy Kiều và Từ Hải được tác giả Nguyễn Du đầy màu sắc lãng mạn, trữ tình một anh hùng có ngoại hình phi thường và tính cách hào hiệp trượng nghĩa.

Về mục đích xây dựng nhân vật Từ Hải trong Truyện Kiều thì có lẽ không chỉ là một người đàn ông có công cứu vớt cuộc đời người con gái tài năng nhưng bạc mệnh kia mà còn có một mục đích khác. Mục đích ấy chính là nói lên, xây dựng lên những người có tầm vóc và ý chí anh hùng trong thời đại ngày xưa. Những con người như thế thì thường có những phẩm chất anh hùng không quản những khó khăn của trần gian. Chí lớn của họ không bị bó hẹp giới hạn. Chính vì thế khi đi phân tích nhân vật này thì chúng ta sẽ đi tìm hiểu về vẻ đẹp ngoại hình và phẩm chất tâm hồn của người anh hùng ấy.

Trước hết là vẻ đẹp hình thể của người anh hùng thì Từ Hải được nhà thơ xây dựng giống như những hình tượng người anh hùng trong xã hội lúc bấy giờ. Đó là người anh hùng với dáng hình "Vai năm thước rộng, thân mười thước cao". Có thể nói qua câu thơ miêu tả của Nguyễn Du về hình dáng của Từ Hải ta thấy được một hình ảnh người anh hùng thứ thiệt.

Nguyễn Du đã xuất sắc miêu tả một Từ Hải - một con người bình thường, với những hoài bão và ý chí to lớn, với những hành động phi thường, và rồi lại trở lại như một người chồng quen thuộc - một người chồng luôn lo lắng, quan tâm đến vợ. John S. Mill từng nhận định rằng: "Châm ngôn sự thật luôn chiến thắng tội ác là lời dối trá ngọt ngào nhất mà con người

cứ nhắc đi nhắc lại cho đến khi nó trở nên phổ biến. Lịch sử tràn ngập ví dụ về lòng bác ái và sự thật bị quật ngã bởi tội ác”. Truyện Kiều của Nguyễn Du cũng như vậy.

Hai chữ “dứt áo” thể hiện phong cách mạnh mẽ, phi thường của đấng trượng phu trong lúc chia biệt. Hình ảnh “Gió mây bằng đã đến kì dặm khơi” là một hình ảnh so sánh đẹp đẽ và đầy ý nghĩa. Tác giả muốn ví Từ Hải như chim bằng cưỡi gió bay cao, bay xa ngoài biển lớn. Không chỉ thế trong câu thơ còn diễn tả được tâm trạng của con người khi được thỏa chí tung hoành “diễn tả một cách khoáng trá trong giây lát con người phi thường rời khỏi nơi tiễn biệt”. Chia ly và hội ngộ, hội ngộ và chia ly, hai sự kiện trái ngược và nối tiếp chia cái đời thường của mỗi người ra thành những chặng đường giàu ý nghĩa hơn. Phải, nếu không có chia li và hội ngộ, cuộc sống chỉ là một dòng chảy đơn điệu và tẻ nhạt. Nếu hội ngộ là sướng vui, hạnh phúc thì chia li là sầu muộn, đau buồn. Có lẽ vì thế mà thơ ca viết về chia li nhiều hơn, thấm thía hơn?

Để khắc họa nhân vật Từ Hải, Nguyễn Du đã sử dụng nhiều hình ảnh mang tính ước lệ, điển cố điển tích cùng nhiều từ Hán Việt. Những kết hợp độc đáo ấy đã khiến hình ảnh nhân vật Từ Hải hiện lên sống động, là một trang hảo hán oai phong lẫm liệt không chịu khuất phục luôn cúi. Tuy được miêu tả bằng bút pháp lý tưởng hóa nhưng đó cũng là hình ảnh người anh hùng lý tưởng của Nguyễn Du.

Người anh hùng ấy được nhìn nhận trong đôi mắt của nhà nho vừa có những nét quen thuộc lại có những nét độc đáo riêng với thời đại phong kiến. Nét chung đó chính là khí thế là tâm thế của người anh hùng hiên ngang ở đời. Nhưng nét riêng là ở người anh hùng này có sự hài hòa giữa con người anh hùng và con người trần thế.

Trong “Truyện Kiều” Nguyễn Du đã ba lần khắc họa những cuộc chia biệt. Đó là Kiều tiễn Kim Trọng về quê hộ tang chú, ở đó có sự nhớ nhung của một người đang yêu mới tình đầu say đắm. Đó là cuộc chia tay Thúc Sinh để chàng về quê xin phép Hoạn Thư cho Kiều được làm vợ lẽ, hy vọng gặp lại mong manh. Cuộc chia tay Từ Hải là chia tay người anh hùng để chàng thỏa chí vẫy vùng bốn biển. Do vậy tính chất ba cuộc chia biệt là hoàn toàn khác hẳn nhau. Vậy nhưng, bằng tài hoa của một người nghệ sĩ bậc thầy, Nguyễn Du đã khắc họa thành công chân dung nhân vật Từ Hải với những dấu ấn riêng biệt.

Dưới hình thức một cuộc chia ly, đoạn trích “Chí khí anh hùng” mang chở khát vọng tự do, công lí của Nguyễn Du. Từ Hải như một con đại bàng vỗ cánh làm xáo động cả đất trời. Chỉ có đôi cánh ấy mới che chở được những nạn nhân sống dưới gầm trời tăm tối của thế giới “Truyện Kiều”.